

Priekšvārds

Mūzikas akadēmijas rakstu 6. krājums turpina attīstīt iepriekšējos gados aizsāktās satura līnijas, taču vienlaikus ieskandina arī jaunas tēmas. **Jāņa Torgāna** raksts (rubrika *Mūzikas zinātne: leksikas un terminoloģijas aktuālie jautājumi*) veltīts muzikoloģiskās valodas aktualitātēm. Daudzi jauni termini (piemēram, Latvijā agrāk nezināmu mūzikas instrumentu nosaukumi) mūsdienu aprītē ienāk strauji un tik bagātīgā klāstā, ka kļūst tulkotājam par *cieto riekstu* – tāpat kā citzemju komponistu skaņdarbu nosaukumi, kas, jo īpaši 20.–21. gadsimta mūzikā, bieži izceļas ar daudznozīmību. Rosinošas un diskusijas vērtas varētu būt gan raksta vispārējās nostādnes, gan konkrēti piemēri dažādo jēdzienu un nosaukumu latviskojumam.

Inese Žune (rubrika *Mūzikas vēsture*) izsekojusi, kā latviešu vidē 19. gadsimta otrajā pusē / 20. gadsimta sākumā veidojās vijoļspēles apmācības sistēma un kā to ietekmēja politikas un kultūras tendences. Savukārt **Baibas Jaunslavietes** uzmanības centrā ir norises šī paša laikmeta kormūzikas dzīvē – kopīgās un atšķirīgās iezīmes latviešu un igauņu dziesmu svētku kustības pirmsākumos.

Citā rakursā latviešu mūzikas tematiku turpina krājuma visplašākās rubrikas – *Komponists un viņa jaunrade* – pirmie trīs raksti. **Ievas Rozenbahas** pētījuma vadlīnija ir latviešu rekviēma attīstība, kas aplūkota gan žanra vispārējās evolūcijas, gan baznīcas dzīves laikmetīgo tendenču kontekstā. **Dzintra Erliha** pievērsusies Lūcijai Garūtai – komponistei un arī dzejniecei, daudzu savu solodziesmu tekstu autorei; viņas jaunradē vērojamas interesantas paralēles starp mūziku un vārdamākslu. Īpaši jāizceļ **Armanda Šuriņa** raksts, kurš veltīts 2009. gada jubilāram *simtgadniekam* Ādolfam Skultem. Šis pētījums ietver skaņraža pēdējās vai, kā autors tēlaini izsakās, *atvadu* simfonijas – Devītās – dziļu un daudzpusīgu apskatu, izvērtējot tās vietu citu Ā. Skultes simfoniju kopainā.

Divu autoru uzmanības centrā ir ievērojamu vācu komponistu radošās personības, kas nozīmīgas arī Latvijas kultūrvēsturē. **Rudīte Lindebeka-Līvmane** pēta J. S. Baha kādreizējā skolnieka Johana Gotfrīda Mītela – ilggadēja Rīgas Sv. Pētera baznīcas ērģelnieka – rokrakstus Berlīnes Valsts bibliotēkā un raksturo tos saiknē ar 18. gadsimta ērģelmūzikā populāro fantāzijas žanru. Savukārt **Mareks Bobets** sniedz bagātīgu un plašu komponista un pianista, Cēsīs dzimušā Eduarda Erdmaņa portretējumu.

Pirmoreiz *Mūzikas akadēmijas rakstu* vēsturē piedāvāts ieskats kaimiņvalstu – Igaunijas un Lietuvas – muzikologu veikumā. **Judīte Žukiene** iztīrā programmatismu, neoprogrammatismu un citas signifikācijas izpausmes lietuviešu skaņumākslā, sākot ar klasiķa Mikolaja Konstantīna Čurloņa daiļradi un beidzot ar mūsdienu mūzikas opusiem. **Rūta Gaidamavičūte** aplūko Vidmanta Bartuļa operas, rodot tajās interesantas sasauces gan ar eksperimentiem teātra mākslā, gan laikmetīgo estētiku kopumā. Abi raksti, domājams, var rosināt paralēles,

salīdzinājumus ar latviešu mūzikas attīstības tendencēm. Igauņu autori savukārt padziļināti pēta atsevišķus skaņdarbus, demonstrējot dažādu analīzes metožu sniegtās iespējas: **Gerhards Loks** pievērsies Lepo Sumeras kompozīcijai *In Es* divām klavierēm (spektrālā analīze), **Kerri Kota** – Helēnas Tulves opusam *Vertige* paplašinātajām klavierēm (Heinriha Šenkera analīzes metode).

Daļēji radniecīga tematika risināta arī nākošajā rubrikā (*Laikmetīgās kompozīcijas tehnikas: teorija un analīze*). To ievada **Jāņa Petraškeviča** raksts, kas veltīts vienai no fundamentālām 20. gadsimta otrās puses kompozīcijas teorijām – Karlheina Štokhauzena uzskatu sistēmai un tās izpausmēm skaņdarbā *Gruppen*. Savukārt **Gundega Šmite** aplūko Pītera Steisija piedāvātos laikmetīgās vokālās mūzikas analīzes principus un iespējas tos izmantot mūsdienu latviešu komponistu (Andra Dzenīša, Mārtiņa Viļuma, Santas Ratnieces u. c.) darbu raksturojumā.

Krājumu noslēdz **Raimonda Petrauska** pētījums rubrikā *Atskaņotāj- mākslas teorija*. Autora uzmanības centrā ir klavierimprovizācijas žanrs un tā attīstība mūsdienās, ko viņš iztīrā gan klavierspēles pedagoģijas, gan stilistikas un mūzikas psiholoģijas rakursā. Šāds tematikas loks iepriekš *Mūzikas akadēmijas rakstos* nav skarts; nākotnē tas, cerams, gūs vēl nozīmīgāku vietu.

Krājuma sastādītāja
Baiba Jaunslaviete